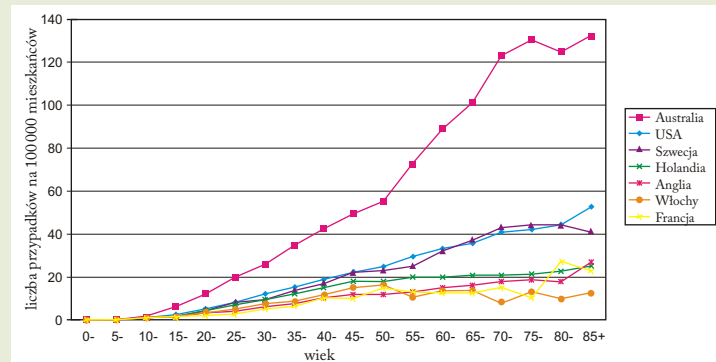


Profilaktyka nowotworów złośliwych skóry

Na nowotwory złośliwe skóry zapadają głównie, choć nie wyłącznie, ludzie rasy białej. Częstość zachorowań jest szczególnie duża w populacjach osób o jasnej karnacji, zamieszkujących regiony o znacznej ekspozycji na promienie ultrafioletowe (UV), na przykład w Australii.

Na rysunku 1 przedstawiono znaczący wpływ lokalizacji geograficznej na zapadalność na czerniaka skóry (nowotwór złośliwy, który łatwo tworzy przerzuty i może prowadzić do zgonu) w poszczególnych grupach wiekowych. Główną środowiskową przyczyną nowotworów złośliwych skóry jest ekspozycja na promienie słoneczne, a promienie UV stanowią składnik promieniowania słonecznego odpowiedzialny za ich rozwój.



Rysunek 1. Liczba przypadków czerniaka złośliwego na 100 000 mieszkańców (źródło Europejski Kodeks Walki z Rakiem – 2003)

Od lat 60. do 90. XX wieku częstotliwość zachorowań na czerniaka skóry podwoiła się, co można przypisać zwiększonej ekspozycji na światło słoneczne. We wszystkich krajach europejskich nastąpił również wzrost zachorowań na raka płaskonabłonkowego i raka podstawnomórkowego; są one co prawda znacznie mniej groźne niż czerniak, ale stanowią 95% wszystkich nowotworów złośliwych skóry, a ich leczenie wiąże się z dużymi kosztami obciążającymi chorych oraz systemy ubezpieczeń zdrowotnych.

Mieszkańcom Europy należy więc zalecać ograniczenie ekspozycji na promieniowanie słoneczne - zmniejszenie łącznej ekspozycji w ciągu całego życia, a w szczególności unikanie epizodów bardzo silnej ekspozycji i oparzeń słonecznych.

W związku z powyższym ryzykiem opracowano 5 prostych zasad, których stosowanie pozwoli zmniejszyć zachorowalność na nowotwory skóry:

- ▶ jeśli to możliwe unikaj słońca latem i przebywaj w cieniu;
- ▶ wychodząc w godzinach 11:00-15:00 chroń się przed słońcem, planuj dzieciom zajęcia na słońcu poza tymi godzinami;
- ▶ zaopatr się w okulary przeciwsłoneczne i odpowiednio grube ubranie; stosuj kosmetyki z filtrami odpowiednimi do Twojej karnacji i pamiętaj o sposobach ich stosowania oraz o tym, że filtry nie zabezpieczają przed występowaniem czerniaka złośliwego. Należy opalać się z rozsądkiem, a po zastosowaniu nie spędzać całych dni na słońcu;
- ▶ nie korzystaj z solariumów, gdyż emitują one promieniowanie zbliżone do tych wywołujących czerniaka.

Przygotowali:
Zakład Epidemiologii i Profilaktyki Nowotworów
Wielkopolskie Centrum Onkologii

AKTUALNOŚCI

O Zakładzie Medycyny Nuklearnej

Zakład Medycyny Nuklearnej został utworzony w strukturach Wielkopolskiego Centrum Onkologii w 2008 roku. Przed jego wyodrębnieniem, od 1995 roku diagnostykę radioizotopową prowadziła Pracownia Scyntygrafii wchodząca w struktury Zakładu Radiologii.

Przełomowymi dla funkcjonowania Zakładu były lata 2008/2009, związane z uruchomieniem Pracowni PET utworzonej w pomieszczeniach nowego budynku Wielkopolskiego Centrum Onkologii. Obecnie w strukturach Zakładu Medycyny Nuklearnej działają 4 pracownie: Pracownia Scyntygrafii z Pracownią Izotopową klasy III, Pracownia PET oraz Pracownia Izotopowa klasy II.

Pracownia Scyntygrafii znajdująca się w pomieszczeniach Zakładu Radiologii prowadzi diagnostykę radioizotopową klasycznej medycyny nuklearnej, wykorzystującej radioizotopy o stosunkowo niskich energiach. Badania wykonywane są przy użyciu dwugłowicowej kamery scyntylicyjnej. Pracownia ta prowadzi również działalność terapeutyczną, obejmującą radioizotopowe leczenie przerzutów do układu kostnego.

Pracownia PET oraz pomieszczenia obsługi pacjentów zajmują pierwsze piętro nowego budynku Centrum.

Pracownia Izotopowa klasy II mieszcząca się w pomieszczeniach piwnicy budynku zajmuje się przygotowywaniem oraz przechowywaniem radiofarmaceutyków, obecnie wyłącznie o wysokich energiach, stosowanych w badaniach pozytonowej tomografii emisyjnej.

Działalność Zakładu obejmuje diagnostyczne i terapeutyczne wykorzystanie radioizotopów w medycynie. W badaniach radioizotopowych, radioaktywny znacznik łączony jest chemicznie z nieradioaktywnym nośnikiem, a uzyskany kompleks podawany jest pacjentowi drogą najczęściej dożylną. W organizmie pacjenta, podany radioaktywny kompleks ulega gromadzeniu w strukturach i narządach, a obraz tego rozmieszczenia uzyskuje się przy użyciu aparatów scyntylicyjnych typu gammakamera lub skaner PET. Badania radioizotopowe są badaniami obrazującymi funkcję narządów i tkanek w przeciwieństwie do badań RTG, które obrazują zaburzenia morfologiczne.

W Pracowni Scyntygrafii wykonywane są głównie badania radioizotopowe układu kostnego w diagnostyce przerzutów, ale również w ocenie stanów zapalnych, złamań oraz zaburzeń ukrwienia.

Dodatkowo, we współpracy z chirurgami wykonywane są badania układu limfatycznego, celem diagnostyki węzła wartowniczego w ocenie stadium zaawansowania choroby.

Odrębną działalność Zakładu stanowi terapia radioizotopowa – obecnie Zakład prowadzi terapię przerzutów do układu kostnego preparatami strontu 89Sr, a w niedalekiej przyszłości również preparatami samaru 153Sm.

Krokiem milowym w rozwoju Zakładu było uruchomienie Pracowni PET oraz wyposażenie jej w nowoczesny skaner PET/CT.

Zainstalowane w Wielkopolskim Centrum Onkologii urządzenie to jedno z najnowocześniejszych urządzeń tego typu w tej części Europy. Jest to urządzenie hybrydowe składające się ze skanera PET oraz 16-rzędowego tomografu komputerowego. Technologia wy-

korzystywana w zainstalowanym skanerze PET stanowi najnowsze obecnie osiągnięcie w dziedzinie detekcji promieniowania.

Technika PET jest aktualnie uważana za najdokładniejszą metodę w diagnostyce wielu nowotworów. Poza onkologią stosowana jest również w kardiologii oraz neurologii. Pracownia PET wykonuje pełen zakres badań onkologicznych i nieonkologicznych od maja 2009 roku, w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Zespół Zakładu stanowi aktualnie 8 pracowników: 2 lekarzy, 3 techników, 2 pielęgniarki oraz sekretarka medyczna (fot. 1).

Na zdjęciu od lewej strony: tech. Michał Smoleń, tech. Aleksandra Kaczmarek, dr n. med. Julitta Narożna, dr n. med. Witold Cholewiński, mgr Sylwia Kowalska, tech. Beata Pisarska oraz piel. Ewa Bisikiewicz.



dr n. med. Witold Cholewiński
Kierownik Zakładu Medycyny Nuklearnej

Redaktor:
Małgorzata Twardochleb
Wielkopolskie Centrum Onkologii
ul. Garbary 15, 61-866 Poznań
tel. 061 88 50 702

Druk:
ARBOR FP Kraków
tel. 012 634 47 60

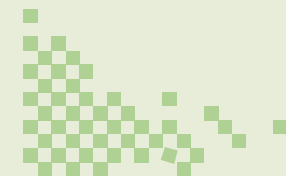
SŁONECZNIE – BEZPIECZNIE

W dniach 6-10 lipca 2009 r. na terenie Wielkopolskiego Centrum Onkologii zorganizowano akcję pod hasłem "Słonecznie-bezpiecznie". Inicjatorami tych działań, w ramach odbywanych na terenie Centrum praktyk zawodowych, byli studenci Uniwersytetu Medycznego (pan Tomasz Pytlak i pan Mateusz Krzyśko oraz panie Ilona Biernacka, Aleksandra Głowala, Natalia Świątek, Kamila Tyczyńska i Karina Zimna) a także Uniwersytetu Ekonomicznego (pani Joanna Niewiadomska), wspierani przez Zespół ds. Promocji Zdrowia w składzie: przewodniczący dr hab. Andrzej Roszak, koordynator mgr Daniel Kaźmierczak oraz dr n. med. Marta Bogusz-Czerniewicz, dr n. med. Magdalena Fundowicz, lek. med. Anna Kołodziej-Dybaś, mgr inż. Małgorzata Czaja-Bielak, mgr Agnieszka Dyzmann-Sroka, mgr Dorota Gołąb, mgr inż. Ewa Karolak, mgr Anna Kubiak, mgr Dorota Urbaniak, mgr Aleksandra Robaszekiewicz, Ewa Szukała i mgr Maciej Trojanowski. Akcja pt. "Słonecznie-bezpiecznie" stała się dla studentów doskonałą okazją do sprawdzenia w praktyce wiedzy teoretycznej zdobytej na studiach. Patronat merytoryczny nad Akcją objął prof. dr hab. Andrzej Mackiewicz, Kierownik Zakładu Diagnostyki i Immunologii Nowotworów natomiast patronat honorowy prof. UM dr hab. Julian Malicki, Dyrektor Centrum.

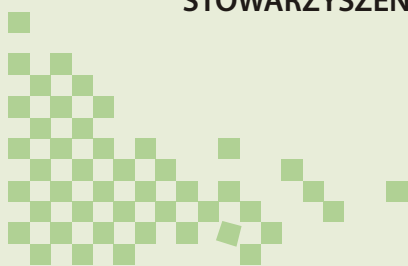
Program akcji realizowany był w trzech miejscach Centrum:

- W ogrodzie zimowym odbywała się prezentacja zaleceń Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem (opiekę sprawował mgr Maciej Trojanowski). Wydawano materiały informacyjne i gadzety promocyjne następujących firm: Ziaja, Iwostin oraz Apteka Staniewski i Wspólnicy. Przeprowadzono badania ankietowe oceniające wiedzę respondentów na temat bezpiecznego opalania, a chętni mogli porozmawiać z przewodniczącą Stowarzyszenia Chorych na Czerniaka Panią Mirosławą Skitek.

Prezentacja zaleceń EUROPEJSKIEGO KODEKSU WALKI Z RAKIEM

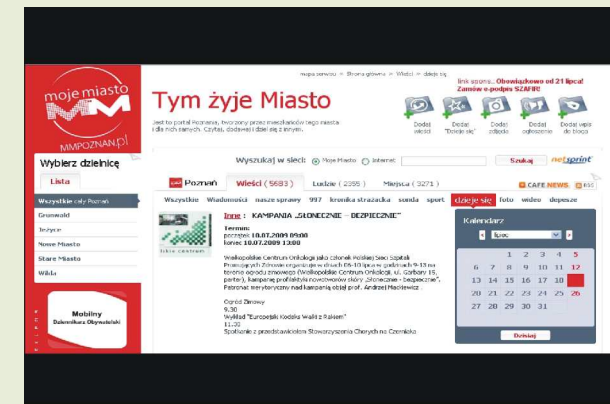


STOWARZYSZENIE CHORYCH NA CZERNIAKA



- W sali dydaktycznej Rotunda nasi lekarze: dr n. med. Witold Kycler, dr hab. n. med. Dariusz Kowalczyk i dr n. med. Jacek Mackiewicz przeprowadzali badania dermatoskopem, a asystowali im mgr Agata Harska, mgr Daniel Kaźmierczak, mgr Anna Kubiak, mgr Maciej Trojanowski, mgr Joanna Filipczak oraz praktykanci. Przez cały tydzień odbywały się wykłady tematyczne prowadzone przez pracowników Centrum: prof. dr hab. n. med. Andrzeja Mackiewicza, dr hab. n. med. Dariusza Łyżckiego, dr hab. n. med. Dariusza Kowalczyka i mgr Macieja Trojanowskiego przybliżające problematykę nowotworów skóry, a w szczególności czerniaka złośliwego.
- W sali audytornej przeprowadzono konferencję prasową z udziałem prof. dr hab. Andrzeja Mackiewicza.

Programem akcji "Słonecznie-bezpiecznie" zainteresowały się ogólnopolskie i lokalne media, m.in. TVP 1 (Teleexpress), WTK (Puls Dnia), TVP3 (studio Poznań Lato), Radio Merkury, Planeta FM oraz portal internetowy Moje Miasto.



W sobotę 4 lipca zaproszeni pracownicy Centrum – prof. dr hab. Andrzej Mackiewicz, mgr Agnieszka Dyzmann-Sroka, mgr Maciej Trojanowski oraz praktykant Tomasz Pytlak wzięli udział w programie TVP3 Studio Poznań Lato "Aby słońce nie było krzywdzące!". W czasie programu nasi przedstawiciele informowali o celu organizacji i zaplanowanym harmonogramie akcji "Słonecznie-bezpiecznie", o zasadach profilaktyki czerniaka złośliwego i bezpiecznego opalania. Chętnym poznanikom porad udzielał profesor Andrzej Mackiewicz.

TVP Poznań – 04.07.2009 r. "Aby słońce nie było krzywdzące"



W poniedziałek 6 lipca reportaż z akcji wyemitował Teleskop (główne wydanie wiadomości TVP Poznań); informacja o niej pojawiała się też w wiadomościach Radia Merkury, a prof. Andrzej Mackiewicz oraz mgr Maciej Trojanowski zostali zaproszeni jako goście do Rozmowy Pulsu Dnia w telewizji WTK.

W środę 8 lipca w Głosie Wielkopolskim pojawił się artykuł "Nowotwory skóry lubią słońce i lato", a w wiadomościach TVP Poznań (Teleskop), WTK (Puls Dnia) oraz radiu Planeta Poznań pojawiły się krótkie informacje związane z prowadzoną akcją.

W czwartek 9 lipca media przygotowały reportaże związane z badaniem znamion, które pojawiły się w Teleexpresie (TVP 1), Teleskopie (TVP Poznań) i Radiu Merkury, a dr hab. n. med. Dariusz Kowalczyk był gościem programu Teleskop w TVP 3 Poznań.

Największym zainteresowaniem cieszyło się badanie skóry dermatoskopem. Spośród przebadanych 143 osób, 30 skierowano do poradni chirurgii onkologicznej z podejrzeniem zmiany złośliwej (w tym aż 4 z podejrzeniem czerniaka złośliwego), 28 osób skierowano do poradni w rejonie celem usunięcia zmian łagodnych. Z ciekawostek warto wspomnieć, iż jedna z Pań zgłosiła się z kleszczem, jeden z Panów posiadał na swojej skórze aż 200 znamion, 6 osób zgłosiło się po leczeniu czerniaka złośliwego (u jednej osoby stwierdzono wznowę), a tylko u 3 osób nie stwierdzono żadnych zmian skórnych.

Podsumowując, przez pięć dni naszej akcji Wielkopolskie Centrum Onkologii odwiedziło blisko 650 osób. Akcja potwierdziła, iż prowadzone od kilkunastu lat badania prof. dr hab. Andrzeja Mackiewicza nad genetycznie modyfikowaną szczepionką przeciwczerniakową zwiększyły świadomość i zainteresowanie Wielkopolan badaniami i ochroną skóry, w związku z tym warto byłoby systematycznie i cyklicznie organizować podobne akcje na terenie Centrum i poza nim (kilka lat temu badania takie współfinansował Urząd Miasta Poznania, Narodowy Fundusz Zdrowia i Wielkopolskie Centrum Onkologii), ze szczególnym wskazaniem na badania skóry dermatoskopem, gdyż tą częścią programu osoby odwiedzające Centrum były najbardziej zainteresowane. Ponadto z uwag zgłoszonych przez osoby biorące udział w akcji, badania takie powinny być realizowane w dni wolne od pracy (np. soboty) w kilku miejscach na terenie szpitala, aby możliwe było przebadanie wszystkich zgłaszających się.

W imieniu studentów oraz Zespołu ds. Promocji Zdrowia dziękujemy:

- panu prof. dr. hab. Andrzejowi Mackiewiczowi (wraz z zespołem Zakładu Diagnostyki i Immunologii Nowotworów)
- prof. UM dr hab. Julianowi Malickiemu
- dr hab. n. med. Dariuszowi Kowalczykowi
- dr hab. n. med. Dariuszowi Łyżkiemu
- dr. n. med. Markowi Teresiakowi
- dr. n. med. Witoldowi Kyclerowi
- oraz dr. n. med. Erwinowi Strzesakowi
- Biurowi Programu Prewencji Pierwotnej Nowotworów
- Stowarzyszeniu Chorych na Czerniaka
- mgr Katarzynie Sołtysiak (Oddział Radioterapii Onkologicznej I) oraz mgr Maciejowi Krajewskiemu (Oddział Chirurgii Onkologicznej i Ogólnej I)
- Firmom kosmetycznym i farmaceutycznym, które zapewniły próbki kosmetyków na potrzeby naszej akcji (Iwostin, Ziaja, Apteka Staniewski i Wspólnicy)
- za pomoc w przygotowaniu i realizacji naszej akcji

Przygotowali:

Zakład Epidemiologii i Profilaktyki Nowotworów; Dział Szkoleń, Współpracy Naukowej i Zapewnienia Jakości
Tomasz Pytlak – student II roku ZP WNoZ UM; Mateusz Krzyśko – student II roku ZP WNoZ UM

